

ASIA **Työvoimapoliittisen lausunnon viivästys**

KANTELU

Kantelija on 4.9.2018 oikeuskanslerille osoittamassaan kirjoituksessa arvostellut työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimisto) menettelyä työvoimapoliittisen lausunnon antamisessa. Kantelijan mukaan TE-toimisto ei ollut ensin ”suostunut” antamaan työvoimapoliittista lausuntoa eikä sittemmin ollut antanut lausuntoa ilman aiheetonta viivytystä. Kantelijan mukaan hän oli irtisanouduttuaan ollut ”jatkuvasti” yhteydessä ”työvoimatoimistoon” ja myös käynyt paikan päällä.

SELVITYS

Kanteluasian alustavaa arviointia varten on hankittu tietoja TE-palvelujen viranomaislinjalta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on antanut 15.1.2019 päivätyn lausunnon, jonka liitteinä on ollut TE-toimiston 17.12.2018 päivätty selvitys sekä kopioita URA-tietojärjestelmään kirjatusta kantelijan tiedoista sekä tehdyistä selvityspyynnöistä ja saaduista selvityksistä.

Lisäksi käytettävissäni on ollut sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan 30.10.2019 antama päätös kantelijan valitusasiassa. Päätös on postitettu kantelijalle 4.11.2019. Päätös ei siten ole vielä lainvoimainen.

Jäljennökset mainituista ELY-keskuksen lausunnosta ja TE-toimiston selvityksestä oheistetaan tähän päätökseeni kantelijalle tiedoksi.

TIETOJA ASIAN KÄSITTELYSTÄ TE-TOIMISTOSSA

Kantelija on 16.7.2018 ollut puhelimitse yhteydessä TE-toimistoon ja kertonut, että hänen työsuhteensa on päättynyt koeaikana 31.5.2018.

TE-toimisto on 16.7.2018 pyytänyt kantelijaa 30.7.2018 mennessä selvittämään, oliko työsuhteen purkamisen tapahtunut työnantajan vai kantelijan omasta aloitteesta, sekä työsuhteen päättymiseen johtaneet syyt. Lisäksi kantelijaa on pyydetty toimittamaan kopio työsuhteen purkamisilmoituksesta. TE-toimisto on samana päivänä antanut työvoimapolitiittisen lausunnon OF1, jonka perustelujen mukaan selvitetään työsuhteen päättymistä.

Kantelija on antanut selvityksensä sähköisessä asiointipalvelussa 18.7.2018 ja toimittanut vielä 19.7.2018 selvityksensä liitteeksi työsopimuksen keskeytysilmoituksen.

TE-toimisto on 23.8.2018 antanut työvoimapolitiittisen lausunnon OQ1, jonka mukaan kantelijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen, koska hän on 31.5.2018 eronnut työstä ilman pätevää syytä tai aiheuttanut työsuhteen päättymisen. Kantelijalle on asetettu korvaukseton määräaika ajalle 1.6.-29.8.2018. Lausunnon perustelujen mukaan kantelijan työsuhde oli toimitetun todistuksen mukaan päättynyt 31.5.2018 koeajalla. Kantelijan selvityksen mukaan työsuhteen päättymisen oli tapahtunut hänen omasta aloitteestaan. Kantelijalla ei katsottu olevan pätevää syytä erota työstä.

TE-toimisto on kantelijan tekemän uudelleen käsittelypyynnön perusteella 13.9.2018 antanut työvoimapolitiittisen lausunnon OQ1, jolla ei ole muutettu TE-toimiston 23.8.2018 antamaa lausuntoa. Lausunnon perustelujen mukaan kantelija kertoi purkaneensa työsuhteensa koeajalla, koska työnantaja kohteli häntä huonosti. Perusteluissa katsottiin, että työnantajan ei ollut osoitettu laiminlyöneen työsopimuksesta tai laista johtuvia velvoitteitaan niin olennaisesti, että kantelijalle olisi syntynyt työsopimuslain mukainen purkuperuste.

Kansaneläkelaitos on 27.8.2018 antanut päätöksen, jolla se on TE-toimiston sitovan lausunnon perusteella evännyt kantelijalta peruspäivärahan ajalta 1.6.-29.8.2018, koska hän oli ilman pätevää syytä eronnut työstä tai itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen. Kantelija on hakenut Kansaneläkelaitoksen päätökseen muutosta valittamalla sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan.

TE-toimisto on 13.9.2018 antanut työvoimapolitiittisen lausunnon OM1, jonka mukaan työttömyysetuuden maksamiselle ei ole työvoimapolitiittista estettä 30.8.2018 alkaen. Lausunnon perustelujen mukaan korvaukseton määräaika oli päättynyt 29.8.2018.

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta on 30.10.2019 antamallaan päätöksellä hylännyt kantelijan edellä mainitun valituksen.

RATKAISU

Lähtökohtia ja oikeusohjeita

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvaan lailla.

Hallintolain (434/2003) 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 4 §:n (1560/2009) 3 momentin (1554/2015) mukaan työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus antaa työttömyysetuuden saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä Kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon siten kuin 11 luvun 4 §:ssä säädetään.

Työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n (1457/2016) 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimisto antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapolitiittisen lausunnon muun muassa 2 luvussa säädetyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapolitiittisista edellytyksistä (1 kohta).

Edellä mainitun pykälän 5 momentin mukaan tarkempia säännöksiä työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta, lausuntoon sisällytettävistä tiedoista ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapolitiittisiä lausuntoja 2 momentin 1 kohdan perusteella voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista annetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen (1556/2016) 1 §:n mukaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:ssä tarkoitettu työvoimapolitiittinen lausunto tulee antaa ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin 30 päivän kuluessa siitä, kun hakija on toimittanut lausunnon antamiseksi tarpeellisen selvityksen tai kun määräaika selvityksen antamiseen on päättynyt.

Arviointi

Työvoimapolitiittisen lausunnon antaminen

Kantelija on arvostellut TE-toimiston menettelyä siitä, että se ei ollut ensin ”suostunut” antamaan työvoimapolitiittista lausuntoa. TE-toimisto on selvityksessään todennut, että TE-toimiston URA-tietojärjestelmään tehdään kirjaukset kaikista yhteydenotoista riippumatta palvelukanavasta eli sekä verkko- ja puhelinpalvelussa asioimisesta että henkilökohtaisista käynneistä.

URA-tietojärjestelmän kirjausten mukaan kantelija on 4.5.2018 jättänyt verkkopalvelussa yhteydenottopyynnön, jonka aiheeksi on merkitty omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella. Yhteydenottopyynnön seurauksena kantelijalle on soitettu 9.5.2018, jolloin on keskusteltu opinnoista ja ohjattu kantelija saamaan lisätietoja tietystä paikasta.

Seuraava kantelijan yhteydenotto, joka on ollut puhelinsoitto, on merkitty URA-tietojärjestelmään 16.7.2018. Tämän puhelun aikana on tullut esille kantelijan työsuhteen päättymisen koeaikana 31.5.2018. Aikaisemmista keskusteluista kirjatuiissa tiedoissa ei ole mainintaa työn mahdollisesta päättymisestä. URA-tietojärjestelmässä ei ole myöskään merkitty lainkaan yhteydenottoja 10.5.-15.7.2018 väliselle ajalle.

Edellä kerrottuun nähden minulla ei ole perusteita kyseenalaistaa sitä, että TE-toimisto on vasta 16.7.2018 saanut tiedon kantelijan työsuhteen päättymisestä. Kantelumenettelyssä ei ole muutenkaan saatu selvitystä sen tueksi, että TE-toimiston olisi tullut jo ennen tuota ajankohtaa ryhtyä selvittämään kantelijan työsuhteen päättymistä uuden työvoimapolitiittisen lausunnon antamista silmällä pitäen.

Työvoimapolitiittisen lausunnon viivästyminen

Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella kantelijan on katsottava toimittaneen TE-toimiston häneltä 16.7.2018 pyytämän selvityksen 19.7.2018, jolloin häneltä nimenomaisesti pyydetty asiakirjajäljennös on leimattu saapuneeksi TE-toimistoon. TE-toimiston olisi edellä selostetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen 1 §:n mukaan tullut antaa työvoimapolitiittinen lausuntonsa 30 päivän kuluessa tästä. Lausunto on kuitenkin annettu vasta 23.8.2018 eli vasta 35 päivän kuluessa. TE-toimisto ei siten ole antanut lausuntoa säädetystä määräajassa.

TE-toimisto on selvityksessään pahoitellut säädetyn käsittelyajan ylittymistä. Syinä käsittelyajan ylittymiseen TE-toimisto on pitänyt sitä, että kesän ja syksyn 2018 aikana käsittely oli ruuhkautunut käsiteltävien asioiden suuren määrän takia. TE-toimiston mukaan asiaan vaikuttivat myös laajat tietoliikennehäiriöt kesän aikana ja työttömyysturvayksikön henkilöstön vaihtuvuus täydentävistä rekrytoinneista huolimatta. Eilen antamassani toisessa päätöksessä (dnro OKV/1373/1/2018) selostetuin tavoin TE-toimisto oli reagoinut tuolloiseen tilanteeseen henkilöstön määrää lisäämällä ja ylityömääräyksillä. TE-toimiston mukaan käsittelyaika oli mainituilla toimenpiteillä saatu alle 30 päivän marraskuun lopussa 2018. ELY-keskuksen lausunnon mukaan käsittelyaika oli kuitenkin tammikuussa 2019 ollut uudelleen 34–35 päivää.

Totean, että TE-toimiston selvityksessään esittämät syyt työvoimapolitiittisen lausunnon viivästykselle eivät lähtökohtaisesti ole hyväksyttävissä syitä asetuksessa säädetyn määräajan ylittämiseen. Työvoimapolitiittisen lausunnon antaminen on TE-toimistolle laissa säädetty tehtävä, joka tulee hoitaa säädetystä määräajassa. Yhdyn ELY-keskuksen lausunnossaan esittämään käsitykseen siitä, että työvoimapolitiittisen lausunnon antamisprosessin osalta TE-toimiston tulee järjestää työt ja varmistaa henkilöstöresurssit niin, että se voi asianmukaisesti täyttää lakiin perustuvat velvollisuutensa, ja että TE-toimiston tulee ennakoida myös mahdollisia poikkeuksellisia tilanteita.

Kantelijan arvostelema TE-toimiston muu menettely

Minulla ei ole perusteita katsoa, etteikö TE-toimisto olisi käsitellyt kantelijan tekemän uudelleen käsittelypyynnön riittävällä joutuisuudella.

Selvyyden vuoksi totean, että kantelijan arvostelun kohteena ei ole ollut TE-toimiston antaman työvoimapolitiittisen lausunnon sisältö. Tältä osin kantelija on käyttänyt työttömyysturvain 12 luvun 1 §:n mukaista muutoksenhakuoikeuttaan.

Toimenpiteet

Kiinnitän TE-toimiston huomiota velvollisuuteen antaa työvoimapolitiittiset lausunnot säädetystä määräajassa.

Mainitussa tarkoituksessa lähetän päätökseni TE-toimistolle.

Lähetän päätökseni tiedoksi ELY-keskukselle.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Oikeuskanslerinsihteeri

Juha Sihto

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi